

Bilim Motivasyonu Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilim Motivasyonu Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17746>

Özet

Bilim Motivasyonu Ölçeği (BMÖ), orijinal Science Motivation Questionnaire (SMQ) aracının Türk kültürüne ve diline uyarlanmasıdır. Bu ölçek, öğrencilerin bilim öğrenimine yönelik motivasyon düzeylerini ve motivasyonun farklı boyutlarının ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye **uyarlama** yapılması, aracın Türk popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilmesini göstermek üzere **psikometrik özellikler** açısından değerlendirilmiştir. Bu uyarlama, eğitim araştırmacılarına bilim motivasyonunu kültürel bağlamda inceleme fırsatı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bilim Motivasyonu, Science Motivation Questionnaire, SMQ, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Eğitim Psikolojisi, Öğrenci Motivasyonu, Fen Eğitimi.

Yazarlar

Serhat Arslan, B. Yılmaz, M. Akcaalan, A. Yılan, R. Çavdar.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin (genellikle öğrencilerin) fen bilimleri derslerine veya genel olarak bilime karşı sahip oldukları motivasyon türlerini ve düzeylerini belirlemektir. Bu araç, araştırmacıların ve eğitimcilerin, öğrencilerin bilimle ilgili tutumlarını ve akademik başarılarının etkileyen motivasyonel faktörleri tespit etmelerine yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır.

Uyarlama yapılması, orijinal ölçeğin kültürel olarak hassas bir şekilde Türk eğitim sistemine entegre edilmesini sağlamak hedeflemiştir. Bu sayede, Türkiye'deki eğitim ortamlarında bilim motivasyonu üzerine yapılan çalışmalar için standart bir ölçüm aracı sağlanmıştır.

Yapı

Bilim Motivasyonu Ölçeği, motivasyonu tek boyutlu bir yapı yerine, öz-belirleme teorisi (Self-Determination Theory) gibi modern motivasyon kuramlarına uygun olarak çok boyutlu bir yapı olarak ele alır. Ölçek genellikle içsel motivasyon, dışsal motivasyon, kariyer motivasyonu, öz yeterlik ve değer/önem gibi temel motivasyon bileşenlerini ölçer.

Ölçek, öğrencilerin bilimi öğrenme nedenlerini, bilimsel görevlerdeki yeterlilik algılarını ve bilimin gelecekteki yaşamları için taşıdığı önemi ne ölçüde algıladıklarını değerlendirir. Bu alt boyutlar, öğrencilerin bilim öğrenme süreçlerine aktif katılmalarını anlamak için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Bilim Motivasyonu Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çalışmaları, Arslan ve arkadaşları (2015) tarafından yürütülmüştür. Bu çalışmalar, ölçeğin yapı geçerliğini incelemeyi amaçlamıştır. Yapı geçerliği, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen motivasyonel yapılar gerçekten ölçüp ölçmediğini belirlemek için **faktör analizi** yöntemleri kullanılarak test edilmiştir.

Uyarlama sürecinde, ölçek maddelerinin Türk kültürüne uygunluğu dilsel ve kültürel analizlerle sağlanmıştır, böylece çeviri ve uyarlamadan kaynaklanabilecek anlam kaymaları önüne geçilmiştir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılık katsayıları (Cronbach's Alpha) kullanılarak analiz edilmiştir. Güvenirlilik analizleri, ölçek maddelerinin tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini göstermeyi amaçlamıştır. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde gruplarında benzer sonuçlar vereceğine işaret eder.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmasında uygulanan **Faktör Analizi**, Türkçe versiyonun orijinal Science Motivation Questionnaire'deki (SMQ) faktör yapısını koruyup korumadığını araştırmıştır. Bu analiz, ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk örnekleminde de geçerli olduğunu destekleyen istatistiksel kanıtlar sunar. Genellikle, temel bilim motivasyonu faktörlerinin ayrışması beklenir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation) / Öz Bildirim Ölçeği

Format: **Likert Ölçeği** (Genellikle 5'li veya 6'lı derecelendirme kullanılır, ancak kaynakta spesifik derecelendirme belirtilmemiştir.)

Mevcut Diller: Türkçe, İngilizce (Orijinal versiyon)

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Genellikle ortaokul, lise veya üniversite öğrencileri)

Yaş Grubu: Akademik eğitim gören gençler ve yetişkinler.

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki akademik eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerden oluşan örneklem üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Metodolojisi: Kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanan, katılımcıların bilim öğrenimine

yönelik motivasyon ifadelerine ne ölçüde katıldıkları belirtilmelerini gerektiren standart bir ölçüm metodolojisi.

Anahtar Kelimeler

Çıksel Motivasyon, Dışsal Motivasyon, Öz Yeterlik, Fen Eğitimi, **Eğitim Psikolojisi**, Ölçek Geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlaması: Veri Kaynakta Yoktur.

Kurum E-posta Adresleri: serhatarslan@sakarya.edu.tr

İletişim Adresi: Sakarya Üniversitesi (Sorumlu Yazar Serhat Arslan'ın 2015 yılındaki muhtemel kurumu).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

İzinler ve Kullanım Ücreti: Kullanım ve izinler için sorumlu yazar Serhat Arslan ile iletişime geçilmesi önerilir.

Testin Uyarlama Yılı: 2015 (Referans yayın yılı).

Orijinal PDF doküman? a?ardaki bağlantıdan indirilebilir: bilim-motivasyonu-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Arslan, S., Yılmaz, B., Akcaalan, M., Yılan, A., & Çavdar, R. (2015). Evaluating the psychometric properties of Turkish version of the Science Motivation Questionnaire. *The Turkish Online Journal of Educational Technology, Special Issue for INTE 2015*, 162-166.

Bilim Motivasyonu Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Kullanım için referans makaleye başvurulması gerekmektedir.